

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

สนธิภูริโก

งานใดก็ตามไม่ได้ไถ่ชีวิตติดพันและหนักแน่นเป็นความทุกข์ความลำบาก ยิ่งกว่างานที่จะทำตัวให้ดีและดีเยี่ยม เพราะในตัวของเรา เฉพาะอย่างยิ่งคือใจที่เป็นรากฐานสำคัญมันมีแต่สิ่งเลวร้ายทั้งหลายเต็มหมด มีแต่ความรู้สึกแต่ว่ารู้เท่านั้นที่ฉายออกมาได้ ที่เป็นสารคุณอันสำคัญฉายออกมาไม่ได้ เพราะถูกกิเลสบีบบังคับ คือสิ่งเลวร้ายทั้งหลายก็ได้แก่กิเลสนั้นแหละมันบีบบังคับ จนหาที่ฉายสารคุณออกมาไม่ได้ ปรากฏแต่ความรู้ที่มันเปิดทางให้เป็นเครื่องมือของมันเท่านั้น ออกทางตากก็เพื่อมัน ออกทางหู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสสัมพันธ์กับรูป เสียง กลิ่น รส ก็เพื่อผลรายได้ของมัน ความรู้นี้มีแต่มันเอาไปใช้ล้วน ๆ ธรรมเอื้อมไม่ถึง มีแต่อันเดียวเป็นผู้สั่งการสั่งงาน ทางเดินเหล่านี้ก็เป็นทางเดินของผู้เดียวนั้นแล เพราะทั้งหมดในชั้นนี้เป็นบริษัทบริวาร หรือเครื่องมือหรือสมบัติของมันทั้งสิ้น จะให้ใช้ได้เต็มไม้เต็มมือได้อย่างไร

เราได้สะดุดใจบ้างไหมว่า ความรู้ทั้งหมดที่แสดงตัวอยู่ทั้งวันทั้งคืนยืนเดินนั่งนอนนี้ เป็นความรู้ที่สิ่งเลวร้ายทั้งหลายนี้เปิดทางออกเพื่อทำงานของมัน จำให้ตีคำพูดคำนี้ พร้อมกับการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ความรู้อันนี้จะประกาศกังวานขึ้นในวงปัจจุบัน ระหว่างสังขารทั้งสี่นี้จะไม่ประกาศขึ้นที่ไหน ความรู้อันนี้จะค่อยแปรสภาพของตัวเข้าสู่ความเป็นเครื่องมือของธรรมเข้าเรื่อย ๆ เมื่อมีการประพฤติปฏิบัติอยู่ด้วยความจงใจใคร่ต่ออรรถต่อธรรมอย่างแท้จริงแล้ว แม้จะถูกปิดไม่ให้รู้ไม่ให้เห็นสัมผัสในด้านธรรมะเลย จะให้สัมผัสแต่สิ่งที่เป็นผลเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายต่ำมากมายเพียงไร ก็หนีไม่พ้นที่ธรรมจะฉายแสงออกมาจนได้ เพราะอำนาจแห่งธรรมเข้ากำจัดสิ่งมืดดำทั้งหลายเหล่านั้น

นี่แหละท่านว่ามีดมันมีดอย่างนี้ บอดก็บอดอย่างนี้ ตาเห็นอยู่รู้้อยู่แต่ไม่รู้ด้วย ความมืดบอด เห็นด้วยความมืดบอด ไม่ใช่เห็นด้วยความรู้แจ้งแทงทะลุตามความจริงทั้งหลายดังธรรมท่านประกาศไว้ มันเป็นตรงกันข้ามไปเสียหมด เวลาที่กิเลสมีอำนาจเรื่องอำนาจภายในจิตใจ ความรู้ความเห็นความเป็นความคิดทุกแง่ทุกมุม จึงเป็นเรื่องทำการทำงานเพื่อมันเสียทั้งสิ้น เราทั้งหลายไม่ทราบได้ แม้อยากทราบเพียงไรก็ยังทราบไม่ได้เมื่อธรรมยังฉายแสงเข้าไม่ถึง

นี่ที่ว่าการปฏิบัติไม่มีอะไรไถ่ชีวิตติดพันหรือหนักหนา ยิ่งกว่าการกำจัดสิ่งมืดดำทั้งหลายอยู่ภายในจิตใจของเราออก และความลำบากลำบากไถ่ชีวิตติดพันนี้ก็ป็นสาเหตุมาจากมันซึ่งเป็นตัวข้าศึกนั้นแล ที่จะให้มีการต่อสู้ซึ่งกันและกัน ไม่เช่นนั้นก็ไม่

ลำบาก เราจะเห็นได้เวลาสิ่งเหล่านี้กระจายหายไปเสียจนหมดเรียบราบ ไม่มีสิ่งใดเหลือเป็นซากอยู่ภายในจิตใจเลยแล้ว สิ่งเหล่านี้จะไม่มี คำว่าใกล้ชิดติดพัน คำว่าการต่อสู้ คำว่าเรื่องราวอะไร จะไม่มีเลยภายในใจดวงนั้น

จะอยู่ในท่ามกลางแห่งแดนโลกธาตุก็เหมือนโลกธาตุไม่มี เพราะสิ่งให้มีให้ประสานกันให้ดีแน่นติดกันจนแยกไม่ออกนั้น เป็นเรื่องของกิเลสต่างหากเป็นผู้ตีระหว่างจิตกับสภาวะธรรมทั้งหลายทั่วแดนโลกธาตุ ให้แนบสนิทติดกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว จนกระทั่งก้าวไม่ออกเพราะความผูกพันของสิ่งเหล่านั้น นี่ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นเรื่องของกิเลสเป็นผู้ตีหัวตะปู้าลงไปให้แน่นหนา จนกระทั่งกระดูกกระดูกออกสู่ความอิสระหรือออกสู่ความเป็นจริงไม่ได้ เวลามันแน่นมันแน่นอย่างนั้นจริง ๆ ติด ๆ อย่างนั้นจริง ๆ

ทั้ง ๆ ที่รู้ ๆ อยู่นี่แหละ มันติดอยู่ทั้งรู้ ๆ นี้ คนเราถึงได้เพลินตัวเอามากมายว่าแต่ตัวรู้ตัวฉลาดไปเสียทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่เป็นความรู้ความฉลาดของกิเลสของสิ่งเลวร้ายเองเป็นผู้พาให้รู้ให้ฉลาด ไม่ใช่เรื่องของธรรมพาให้รู้ให้ฉลาด ถ้าเป็นเรื่องของธรรมพาให้รู้ให้ฉลาดกิเลสต้องแหกแตกกระจาย สว่างกระจ่างแจ้งไปโดยลำดับ ภาวะที่เกี่ยวข้องภายในจิตใจเบาบางลงไป ๆ ความทุกข์อันเป็นผลที่กิเลสสร้างขึ้นมาก็เบาบางไปตาม ๆ กัน เพราะตัวเหตุมันร่อยหรอลงไป จนกระทั่งตัวเหตุสิ้นซากไปเสียหมดแล้วอะไรมาสร้างกองทุกข์ให้จิตไม่มี นอกจากเป็นวิบากของกิเลสได้แก่ขั้นธนีที่ครองตัวอยู่ก็รับผิดชอบกันไปเพียงเท่านั้น แต่ไม่เห็นมีอะไรที่จะมาเป็นข้าศึกต่อจิตได้เหมือนแต่ก่อนซึ่งมีกิเลสเป็นเจ้าเรือน อุปาทานตีตราไว้หรือตีจับแน่นไว้กับจิต

การปฏิบัติจึงต้องใช้ความหนักแน่นมั่นคงอย่างมาก สมกับกิเลสไม่มีตัวใด ไม่มีกิเลสประเภทใดอ่อนแอเหลวไหลโลเลโลกเลก เหมือนผู้ปฏิบัติธรรมซึ่งมีความโลเลโลกเลกอยู่เสมอ ด้วยอำนาจของกิเลสทำให้เป็นเช่นนั้น แต่เราก็ไม่รู้สักตัวว่าได้เป็นเช่นนั้นเพราะสาเหตุอันใด เมื่อยังไม่สามารถที่จะรู้ได้ต้องเป็นอย่างนั้นด้วยกันทุกคน ไม่ได้ติเตียนท่านติเตียนเรา พูดยตามความจริงเป็นเช่นนั้น

เราพูดแล้วพูดแล้ววิธีการต่อสู้กับกิเลส จะแก้ไขถอดถอนตนเองให้เล็ดลอดจากสิ่งที่เป็นภัยต่อจิตใจ เราพูดเสมอพูดแล้วพูดเล่า สิ่งทั้งนี้ก็ออกมาจากความเข็ดหลาบคาบหญ้าต่อมันนั่นแลไม่ใช่อะไร ถึงขั้นเข็ดมันเข็ดจริง ๆ ถึงขั้นเห็นโทษเห็นจริง ๆ เรื่องธรรมก็เหมือนกัน ชั้นเห็นคุณเห็นจริง ๆ เห็นจนถึงใจไม่มีอะไรเหนือธรรมนะ สิ่งที่เคยเกี่ยวข้องพัวพันมาแต่ก่อนคืออะไรก็รู้ และปัจจุบันนี้เป็นอย่างไรก็รู้ประจักษ์ใจทั้งสองอย่าง ซึ่งเคยได้สัมผัสสัมพันธ์กันมามากแล้วทั้งด้านกิเลสทั้งด้านธรรมะ จึงควรสนใจอย่างยิ่ง

ผู้ปฏิบัติทั้งหลายอย่าสนใจสิ่งใดมากยิ่งขึ้นกว่า การสนใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับใจของตัวเอง เหตุการณ์ไม่เกิดที่ไหน เกิดที่ใจนั่นแหละ เพราะกิเลสตัวสร้างเหตุการณ์หรือตัวเหตุการณ์จริง ๆ มีอยู่ที่นั่น ฝังอยู่ที่นั่น มันผลึกมันตันอยู่ตลอดเวลา อยากให้รู้ให้เห็นอยากให้เกิดให้ปรุงในแง่ต่าง ๆ ไม่มีคำว่าอึดพอ ไม่มีว่าสิ่งนี้คิดแล้วสิ่งนี้จำแล้ว สิ่งนั้นได้สัมผัสสัมพันธ์มาแล้ว ทั้งโทษทั้งคุณของมันได้รู้ได้เห็นผ่านมาแล้ว เป็นเดนไปจนเน่าเฟะแล้ว ไม่ควรที่จะมาสัมผัสสัมพันธ์ต่อใจซึ่งเป็นของไม่เน่านี้อีกต่อไป ถ้าไม่ใช่ใจเป็นตัวสมัครเน่าอย่างเดียวเช่นเดียวกับกิเลสแล้ว นั่น นี่แหละเรื่องของกิเลสมันแหลมคมขนาดนั้น

นี่ก็จวนออกพรรษาแล้ว การยกย้ายผันแปรในสภาพต่าง ๆ นั้นมีอยู่รอบตัวรอบเราทุกท่าน จึงไม่ควรนอนใจ ออกไปไหนก็อย่าละความดีที่ตนจะพึงทำเพื่อตัวเอง เพราะความดีนี้ไม่มีนอกมีใน ไม่มีใกล้มีไกล เป็นความจำเป็นที่ผู้หวังความสุขความเจริญจะต้องเสาะแสวงหาความดีเพื่อตัวเองเสมอ อย่ามองข้ามตัว ความดีความชั่วตัวเองนี้แหละเป็นผู้สร้างขึ้นมา เราอย่าเข้าใจว่าดินฟ้าอากาศแดดลมอะไรจะมาสร้างให้ตัวของเราเน่า ท่านจึงสอนลงที่กรรม

ศาสนธรรม ๆ ถือกรรมเป็นหลักเป็นหลักสำคัญมากคือการกระทำ อย่าได้ประมาทในการกระทำ นิสมม กรรม เสຍโย ให้พิจารณาใคร่ครวญให้ถ่องแท้เสียก่อนแล้วจึงค่อยทำลงไป แม้ผิดพลาดก็ไม่มาก แต่ส่วนมากจะถูกมากกว่าผิดถ้าใช้ความพิจารณาพิจารณา ก่อน ส่วนมากมันพรวดพราดเพราะกิเลสผลักดันออกมาอย่างรุนแรง กระทบอะไรเข้าไปก็เป็นพินเป็นไฟไปหมด มันจะเป็นธรรมได้ยังไง ก็กิเลสเป็นผู้ผลักดันออกมาให้รู้ให้เห็นให้สัมผัสสัมพันธ์ ผลที่ได้รับก็มีแต่ความทุกข์ความเดือดร้อนเท่านั้น ถ้าเป็นธรรมผลักดันออกมาแล้วจะเป็นความร่มเย็นเป็นสุข เย็นทั้งขณะที่ทำ เย็นทั้งขณะที่ผ่านไปแล้ว คือผลปรากฏขึ้นมาก็เย็น

ระหว่างพระพุทธเจ้า สาวกของพระพุทธเจ้ากับเรา อย่าเข้าใจว่าห่างกันเท่านั้น โยชนเท่านี้โยชน ห่างกันเท่านั้นปีเท่านั้นเดือน นั่นเป็นเรื่องของโลกของสงสาร แล้วก็ไม่มีพื้นที่กิเลสจะเข้าแทรกจนได้ นั่นก็คือเป็นเรื่องของกิเลสมันหลอกสัตว์โลก ว่าพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วประการหนึ่ง ประการหนึ่งพระพุทธเจ้าไม่มี พระธรรมไม่มี พระสงฆ์ไม่มี นี่มันปิดขนาดนั้น ถ้าสัตว์โลกยังเล็ดลอดออกไปเชื่อพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ได้อยู่ มันก็ขยับเข้าไปอีกทางหนึ่งว่า เวลานั้นพระพุทธเจ้าปรินิพพานมานานแล้วได้ ๒,๕๐๐ กว่าปี นิพพานอยู่ที่อินเดียโน่นแล้ว พระสรีระของท่านไม่มีอะไรเหลือ เป็นผุยผงไปหมดแล้ว เราปฏิบัติธรรมเพื่อหาประโยชน์อะไรเมื่อศาสดาก็เป็นผุยผงไปแล้ว นั่น นี่ละเรื่องของกิเลสมันแทรกเข้าไปแทรกเข้าไปอย่างนี้ พระสาวกทั้ง

หลายก็ไม่มีความหมายอะไร เพราะท่านก็ปรินิพพานไปเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า ถ้าสัตว์โลกทั้งหลายยอมรับพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ว่ามีอยู่ มันก็ปิดทางไปอีกทางหนึ่งว่า เมื่อพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกปรินิพพานไปแล้ว ธรรมจะยังคงค้างอยู่ได้อย่างไร เพราะท่านเหล่านี้เป็นผู้ทรงอรรถทรงธรรมไว้ นี่ก็เป็นอุบายของมันแต่ละอย่าง ๆ

ส่วนความจริงตรงกันข้าม พระพุทธเจ้าห่างเหินที่ไหน คำว่ารู้ธรรมรู้ที่ไหน เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมาเป็นขั้นที่ไหน เป็นขั้นที่พระทัยคือใจ ทำไมจึงเป็นขั้นขึ้นมาได้เพราะเหตุผลกลไกอะไร เพราะข้อปฏิบัติ นั้น พระพุทธเจ้าปฏิบัติอะไรถึงได้รู้ สิ่งปฏิบัตินั้นได้ล้ำสมัยไปแล้วหรือ ทำไมพระพุทธเจ้าปฏิบัติได้รู้ได้เห็นได้เพราะวิธีการอันนั้น ทั้ง ๆ ที่ไม่มีพระพุทธเจ้าหรือศาสดาองค์ใดหรือท่านผู้ใดมาแนะนำสั่งสอนอุบายวิธีการต่าง ๆ ให้พระพุทธเจ้าเลย ทรงดำดึกดำขาวไปตามลำพังพระองค์เอง แต่เป็นความจริงเป็นสัจธรรม เป็นทางถูกต้องที่จะให้หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งหลายได้ เช่น พระองค์ทรงพิจารณากำหนดอานาปานสติเป็นต้น นี่คือองค์แห่งสัจธรรมซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับอดีตอนาคต แม้จะไม่มีใครมาบอกก็ตาม

ความจริงต้องเป็นความจริงวันยังค่ำ เมื่อได้หยั่งจิตหยั่งสติปัญญาเข้าสู่ความจริงแล้ว ทำไมจะไม่เป็นความจริงขึ้นมาให้เห็นประจักษ์ใจ นี่ละพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ก็หยั่งพระสติปัญญาลงไปในสัจธรรมคืออานาปานสติ จนกระทั่งทุกสิ่งทุกอย่างละเอียดแนบแน่นลงไปตาม ๆ กัน ลมที่เป็นเครื่องยึดของพระจิตก็ละเอียดแนบแน่นลงไป พระจิตก็ละเอียดลงไป เมื่อจิตละเอียดลงไป ถ้าเป็นน้ำก็นิ่ง ย่อมนิ่งสงบย่อมใส พระปัญญาภิรมย์ทราบไปตามอาการต่าง ๆ ในขณะนั้น

นี่เป็นปฏิปทาของพระองค์ที่ทรงดำเนินมาโดยไม่มีใครบอกใครเล่า แต่อาศัยความจริงซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับกาลสถานที่หรือบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดเลย การประพฤติปฏิบัติของพระองค์ก็เป็นความจริง จริงต่อจริงเข้ากันได้สนิท ไม่อ้างกาลไม่อ้างสถานที่ ไม่มีสิ่งใดมาบีบคั้นกีดขวางหรือกั้นกางไว้ได้ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสรู้ธรรมของจริงขึ้นมา เพราะการดำเนินตามของจริงซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับอะไร ๆ ทั้งสิ้น แต่ขึ้นอยู่กับความจริงของตนร้อยเปอร์เซ็นต์

เมื่อได้ตรัสรู้แล้วก็ประทานพระโอวาทด้วยของจริง ความจริงที่ทรงรู้ทรงเห็นมาแล้วนี้แล ดังแสดงแก่พระเบญจวัคคีย์ทั้งหลาย อันใดที่ผิดก็ทรงแสดงบอกกว่าผิด การฝึกกรรมานตนให้ลำบากเปล่า ๆ ก็ไม่ใช่ทาง เพราะกายไม่ใช่จะเป็นผู้ตรัสรู้ธรรม ใจต่างหากเป็นผู้ตรัสรู้ธรรม การฝึกกรรมานตนในทางกายโดยไม่มีจิตเข้าไปเกี่ยวข้องในการทำงานนั้นเลยก็ไม่เกิดประโยชน์ อุตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ทั้งสองประเภทนี้ไม่ใช่ทาง พระองค์ทรงแนะนำสั่งสอนให้ละให้หยุด

มัชฌิมาปฏิปทาต่างหาก นั่น ที่นี้ย้อนเข้ามาสู่ทางที่ถูกต้อง คำว่ามัชฌิมาขึ้นอยู่กับกาลสถานที่ ขึ้นอยู่กับผู้หนึ่งผู้ใดที่ไหน แต่ขึ้นอยู่กับความจริงล้วน ๆ จึงว่ามัชฌิมา ๆ คือเหมาะสมกับความจริง สิ่งที่ธรรมทั้งหลายคือมัชฌิมาจะพิจารณาก็เป็นความจริงด้วยกัน สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร นับตั้งแต่สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो จนกระทั่งสัมมาสมาธิ ก็เป็นความจริงด้วยกัน เมื่อกำหนดลงสู่ความจริงแล้วจำต้องรู้ได้เห็นได้ตั้งแสดงแก่เบญจวัคคีย์

ชาติปี ทุกฺขา ชราปี ทุกฺขา มันเกิดอยู่ที่ไหน มันแก่ที่ไหน ทุกข์เกิดที่นั่นเป็นลำดับลำดับ มันล้วนแล้วแต่กองทุกข์ กองทุกข์มีอยู่ที่ไหนก็มีอยู่ในธาตุในชั้นนี้ บอกเข้ามาหาจุดความจริงนี้ ทั้งฝ่ายหยาบได้แก่รูปชั้นนี้ ทั้งฝ่ายละเอียดลงไปได้แก่นามชั้นนี้ก็ถูก หรือว่านามธรรมก็ถูก ความคิดที่เป็นไปตามสัญญาอารมณ์ ดังกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เหล่านี้เป็นความอยากที่ทำให้คนให้เกิดความทุกข์ความลำบากตลอดไป

ไม่เคยมีความอยากตัวไหนอันขึ้นชื่อว่ากิเลสสร้างขึ้นมา จะสร้างความสุขความเจริญให้แก่โลก ให้แก่บุคคลหรือสัตว์ตัวใด ให้ได้รับความสะดวกสบายหรือมีความสุขความเจริญเสมอไปนั้นไม่มี นอกจากเป็นเครื่องล่อเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น แล้วก็เอาทุกข์ใส่เข้าไป เอายาพิษใส่เข้าไป ให้เกิดแก่เจ็บตายกระวนกระวาย อยู่ในระหว่างแห่งภพก็กระวนกระวาย การเกิดก็เป็นทุกข์ การตายก็เป็นทุกข์ เกิดมาเป็นรูปเป็นกายเป็นสัตว์เป็นบุคคลก็เป็นทุกข์ มีแต่กองทุกข์วางเป็นสายยาวเหยียด ล้วนแล้วแต่เป็นเชื้อเพลิงของกิเลสทั้งนั้น พระองค์ก็ทรงสั่งสอนให้ทราบหมด

จากนั้นก็ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो ได้แก่องค์ของปัญญา พินิจพิจารณาใคร่ครวญตามหลักความจริงเหล่านี้ นับตั้งแต่ ชาติปี ทุกฺขา เข้าไป ให้เห็นชัดตามเรื่องธาตุเรื่องชั้นนี้ซึ่งมีอยู่กับตัวของเราด้วยปัญญา แยกแยะดูทุกสัดทุกส่วนที่กิเลสมันปิดมันบัง มันเอาสิ่งจอมปลอมมาหลอกลวงให้เชื่อให้ยึดให้ถือ ดังที่ว่าความสวยความงาม ความจริงถาวร อันนี้มันมีที่ไหน เมื่อพิจารณาตามความจริงแล้วมันไม่มี แต่โลกก็เชื่อได้ เพราะมันแหลมคมมากกลมายของกิเลส เกินกว่าโลกทั้งหลายจะรู้ตาม ชำนาญมันได้ จึงต้องเชื่อ ยอมเชื่อมันทั้ง ๆ ที่หาความจริงไม่มี ก็เชื่อไปอย่างลม ๆ แล้ง ๆ ไปอย่างนั้นเอง เมื่อความเชื่อเป็นลม ๆ แล้ง ๆ หาตัวจริงไม่ได้ หาความสัตย์ความจริงไม่ได้ ทำไมจะไม่เป็นเรื่องโกหกตัวเอง ทำไมจะไม่เป็นทุกข์คว้าน้ำเหลวละ ต้องควา

พิจารณาให้ลงสู่ความจริง ชาติปี ทุกฺขา ก็กองทุกข์ไฟทั้งกอง ใครจะไปอาจเอื้อมไปจับไปต้องไปยึดไปถือมันละไฟทั้งกองนั้น ชาติปี ทุกฺขา ก็คือไฟกองหนึ่ง ชราปี ทุกฺขา หรือ พยาธิปี ทุกฺขา ก็ล้วนแล้วแต่ไฟทั้งนั้น ใครจะไปกล้าหาญอาจ

เอี่ยมไปตะไปต้องไปแบกไปหามไฟทั้งกองนั้นเล่า ถ้ารู้ด้วยปัญญาก็เป็นอย่างนั้น ท่านบอกไว้หมดชาติปี ทุกๆ นั้นไฟกองหนึ่งหนา ชราปี ทุกๆ พยาธิปี ทุกๆ ก็ดีมีแต่ไฟกองหนึ่ง ๆ มรณมปี ทุกๆ ล้วนแล้วแต่ไฟแต่ละกอง ๆ เป็นความสุขความเจริญที่โชน เป็นความสวยความงามที่โชน เป็นที่น่ารักใคร่ชอบใจที่น่าหลงมกมายที่ตรงโชน มันไม่มี แน่ะ

พูดถึงเรื่องปัญญา หยั่งลงไปแล้วมันมีแต่ไฟทั้งกอง ๆ ทั้งนั้น เรายังจะฝันคำศาสตาคณะเอกที่แสดงออกมาจากความจริงล้วน ๆ แล้วไปยึดเอาเทวทัตสิ่งที่จอมปลอมนั้นมาเป็นสรณะ มันก็มีแต่พื้นแต่ไฟซิ เรากอดไฟเราจับไฟห้ามไม่ฟังมันก็มีแต่กองทุกๆ แล้วจะหาใครมาช่วยเหลือ ให้กิเลสช่วยเหลือก็เหยียบย่ำเข้าไปเรื่อย ๆ เอาจนกระทั่งเป็นผุยเป็นผง ออย่าว่าเพียงเป็นเถ้าเป็นถ่านเลย มันกลายเป็นผุยเป็นผงไปได้ถ้าให้กิเลสช่วย เพราะกิเลสต้องทำงานหน้าที่ตามอุบายวิธีการของกิเลส เรื่องของธรรมต้องทำงานตามหน้าที่ของธรรม ธรรมเป็นเครื่องส่งเสริม เป็นเครื่องจุดลาก เป็นเครื่องพยุขึ้นไปโดยลำดับ แต่กิเลสเป็นเครื่องเหยียบย่ำทำลาย

ระหว่างทั้งสองนี้เอาอะไร เราเป็นนักพรตนักปฏิบัติเพื่อหาความจริงล้วน ๆ อยู่ในจิตใจแล้ว เราจะเอาอะไรเป็น สรณํ คจฺจามิ ธรรม สรณํ คจฺจามิ ก็พิจารณาลงให้เห็นตามหลักธรรมที่ท่านสอนไว้ซิ ล้ำสมัยที่ตรงโชน ของไม่สวยไม่งามล้ำตรงโชน ดูในกายของเรารู้ ของไม่จริงถาวรล้ำสมัยที่โชน มันแปรสภาพอยู่ตลอดเวลาภายในร่างกายและจิตใจของเรานี้ ล้ำสมัยไปที่โชน พิจารณาลงตรงนี้ทำไมจะไม่รู้ เพราะเป็นของมีอยู่จริงอยู่กับตัวของเรา ไม่ได้โกหกกันพอจะลูป ๆ คลำ ๆ เหมือนกิเลสมันหลอกเรา

เรายังอุตสาหะเรายังบึกบึนกับมันลูปคลำไปกับมันได้ ทั้ง ๆ ที่หาความจริงไม่เจอ มีแต่ความทุกข์ที่เผาขึ้นมา ๆ เพราะการลูปคลำไปตามมันเราก็ยังพอใจ ทำไมจึงไม่พอใจกับบรรดากับธรรมตามความจริงที่พระองค์ท่านสอนไว้ นี้เรียกว่า ทุกข์ อริยสัจจ์ เป็นผลที่เกิดขึ้นมาจาก กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา นั้นเป็นผู้สร้างตัวผลนี้ขึ้นมา กามตัณหาคืออะไร ก็ได้อ่านแล้วดูแล้วในคัมภีร์ มีองค์โชนจะสงสัย มีใครจะสงสัย ก็เห็นอยู่แล้ว ถ้าไม่เพียงแต่เอาความจำเข้ามาเป็นความจริงหลอกตัวเองเท่านั้น ถ้าเอาความจริงตามเพื่อความจริงแล้วจะหนีพ้นตามหลักธรรมที่ท่านสอนไว้ยังงัย

ภวตัณหาคือความทะเยอทะยาน คือความหิวความกระหายมันกวนมันบีบคั้น คนมีความอยากมีความสบายเมื่อไร มีความหิวความกระหายมีความสบายเมื่อไร สัตว์โลกไม่เคยสบายด้วยความหิวความกระหาย สบายด้วยความอึดพอด่างหาก นั้น กิเลสเป็นไปเพื่อความหิวความกระหายตลอดไปเลย นตฺถิ ตณฺหาสมมา นที ไม่มีแม่น้ำใดจะ

เสมอแม่น้ำคือกิเลส คือความอยากไม่มีเมืองพอ ส่วนธรรมนั้นแก้ความอยากให้เป็น ความอึดพอขึ้นมาโดยลำดับลำดับ ตั้งแต่ขั้นสมาธิเต็มภูมิแล้วก็อึดพอในตัวเอง

ก้าวออกสู่ปัญหาพิจารณาพิจารณาทางด้านปัญญา ถือสมาธิเป็นฐานที่ปักที่อาศัย เป็นอาหารสำหรับรับประทานเยียวยากำลังวังชาจะได้มีขึ้น แน่ะ สมาธิเป็นที่ปัก เมื่อจิต เป็นสมาธิจิตยอมไม่หิวโหย จิตยอมทรงตัวได้ เป็นตัวของตัวในขั้นนี้แล้วควรแก่การ พิจารณาทั้งหลายได้โดยไม่เกลไถล เพราะความหิวโหยบีบบังคับหรือจุดลากให้ไป ปัญญาที่พิจารณาตามสภาวะธรรมดังที่กล่าวมาแล้วแล้วแล้ว ถืออันนี้เป็นงาน ขุดค้นลง ที่นี้ จำเป็นไม่จำเป็นถือนี่เป็นฐานสำคัญ ไม่ถือนี่กาลไม่ถือนี่สถานที่ ไม่ถือนี่บุคคลผู้หนึ่งผู้ ใดเวล่ำเวลาเข้ามาก็ตมาขวาง แต่ถือนี่สัจธรรมนี้ ทำงานเพื่อสัจธรรมด้วยกัน หรือทำงาน สัจธรรมด้วยกัน ถือนี่สกลกายนี้เป็นสถานที่แยกแยะพิจารณาทางด้านสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร หมุ่นกันลงที่นี้

กามตัณหาจะผ่านพ้นอำนาจของมัชฌิมาไปได้อย่างไร ภวตัณหา วิภวตัณหา มัน เกี่ยวโยงกันอยู่นั้นเหมือนกับไฟได้เชื้อ มีเชื้อที่ไหนไฟจะไหม้เข้าไปลุกลามเข้าไป นี้ ก็ตปธรรมไหม้เข้าไป กามตัณหาอยู่ที่ไหนภวตัณหาอยู่ที่นั่น วิภวตัณหาก็อยู่ที่นั่น เผา เข้าไปโดยลำดับลำดับจนเกลี้ยงไม่มีเหลือมันละ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเชื้อของไฟได้ แก่ตปธรรม จะต้องแผดเผาเข้าไปตรงนั้น นี่ท่านเอาของจริงมาสอนพวกเรา อริยสัจ ๔ ท่านสอนไว้อย่างนี้แหละ ให้พากันพิจารณา

ตลอดถึงผลที่ท่านยังไม่เคยรู้เคยเห็น ท่านก็บอกไม่เคยรู้เคยเห็น เมื่อท่านรู้เห็น แล้วท่านก็บอกได้ว่ารู้แล้วเห็นแล้ว ประกาศทำลายความจริงต่อเบญจวัคคีย์ทั้งหลายว่า ธรรมเหล่านี้เราไม่เคยรู้เคยเห็น เราก็บอกเราไม่เคยรู้เคยเห็น เวลานี้เรารู้เราเห็นแล้ว เราก็บอกเราได้รู้ได้เห็นแล้ว จะเชื่อหรือไม่เชื่อความจริงก็ตาม สำหรับผู้แสวงหาความ จริงแล้วจะไม่เชื่อได้ยังไง ต้องเชื่อ ๆ แล้วหยั่งลงสู่ความจริงได้เป็นลำดับลำดับ จน กระทั่งพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้เปล่งอุทานออกมาด้วยความถึงใจว่า ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมํ สิ่งใดก็ตามเกิดขึ้นดับทั้งนั้น นี้พูดให้ถึงใจตามหลัก ปฏิบัติ ถ้าพูดว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ดับเป็นธรรมดา มันก็เป็นลอย ๆ ไป ธรรมดา ไม่ค่อยจืดจ่อต่อเนื่องหรือไม่ค่อยถึงจุดถนัดของกิเลสอยู่ และจุดถนัดของ ธรรมที่สถิตอยู่ ว่าสิ่งใดก็ตามขึ้นชื่อว่าสมมุติ ขึ้นชื่อว่าเกิดขึ้นแล้วต้องดับทั้งนั้น นั่นถึง ใจ

จากนั้นท่านก็แสดงอนัตตลักษณะสูตรให้ฟังในอันดับต่อไป นี้พูดถึงเรื่องแปร สภาพแห่งความละเอียดของธาตุของขั้นนี้ ด้วยสติปัญญารู้นละเอียดแหลมคมเข้าไป โดยลำดับลำดับ รูป อนตฺตา แน่ เวทนา อนตฺตา สญฺญา อนตฺตา สงฺขารว อนตฺตา

วิญญาณ์ อนตฺตา สุตท่ายกี สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ไปหมต นี้ให้เปิด ๆ ออกไป ให้
ปล่อย ๆ อนตฺตา ออย่ายัด ยัดไปหาอะไร อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา มันเป็นกองฟืนกองไฟ
ทั้งนั้นไม่สมควรที่จะมายึด ถ้าไม่อยากจะจมอยู่ในกองฟืนกองไฟออย่ายัด แสดงออกให้
เห็นชัด ๆ อย่างนี้

จนกระทั่งถึง นิพฺพินฺท์ วิรชฺชติ วิราคา วิมฺจฺจติ วิมุตฺตสฺมี วิมุตฺตมิตฺติ ญาณ์
โหติ เมื่อจิตได้เบื่อหน่ายได้คลายกำหนด กำหนดนั้นหมายถึงความยินดี ไม่ได้หมายถึง
กำหนดแบบโลกแบบสงสาร แต่เมื่อไม่มีอะไรให้ชื่อให้นามที่จะเหมาะสม ท่านก็เอาอัน
นี้เป็นชื่อไป ถ้าจะให้ละเอียดยิ่งกว่านั้นก็หมายถึงความยินดีอันละเอียดตามขั้นของ
กิเลสของธรรมไปโดยลำดับลำดับา จนกระทั่งจิตเบื่อหน่ายเพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ของจริง
ที่ควรจะยึดถือเอาเป็นตัวเป็นตน เป็นสัตว์เป็นบุคคลได้ แต่เป็นสิ่งที่จะต้องสลัดปิดทิ้ง
เสียโดยสิ้นเชิง นั้นแลถึงจะเจอสิ่งที่ประเสริฐเลิศเลอได้ หยั่งลงด้วยปัญญาเช่นนี้แล้ว
ย่อมสลัดได้เอง

เมื่อสลัดสิ่งนี้แล้ว ความจริงสภาพอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ภายในใจนี้ก็ไม่ต้องพูด เพราะ
ใจพร้อมแล้วที่จะรู้จะเห็นความจริงของตัวเอง เป็นแต่เพียงว่าสิ่งจอมปลอมทั้งหลายมัน
ปกคลุมหุ้มห่ออยู่เท่านั้น จึงรู้ไม่ได้เห็นไม่ได้ ก็จำยอมกลืนไปทั้งก้างทั้งกระดูกนั้นแหละ
จึงมีสุข ๆ ทุกข์ ๆ เจ็บปนกันไป โลกสงสารเป็นเช่นนั้น ดูจิตนี้... ความทุกข์ ออย่าดูที่
ไหน ดูสุขให้ดูที่นี้ นี่เป็นที่รวมแห่งทุกข์ทั้งหลายไม่รวมอยู่ที่อื่น ไม่อยู่กาลอยู่สถานที่อยู่
ที่โน่นที่นี้ ไม่อยู่กับกระพุทเจ้าองค์นั้นสาวกองค์นี้ แปรณอยู่ที่นี้ ธรรมท่านสอนลงที่นี้
ให้ยึดนี้เป็นหลัก ระหว่างพระพุทเจ้ากับพระสาวก ถึงธรรมทั้งหลายที่ท่านนำมาตรัส
สอนโลก จะไม่ห่างไกลจากความจริงอันนี้ คือสัจธรรมนี้ เปิดสัจธรรมขึ้นให้แจ้งชัดทั้งสี่
ประเภทหรือสี่ประการนี้แล้ว วิมุตติธรรมไม่ต้องถาม เพราะอยู่ในท่ามกลางแห่งสัจ
ธรรมนี้แล้ว นี่การปฏิบัติธรรมให้ชุดค้นลงที่นี้

อยู่ด้วยกันมากก็นานกับหมู่กับคณะ หมู่เพื่อนก็มา มาเรื่อย ๆ มองดูที่โรมัน
สะดุดทุกที ๆ ไม่ทราบเป็นยังไง แสดงถึงเรื่องจิตแสดงถึงเรื่องสติปัญญาไม่กระเพื่อม
ตัวเอง มีแต่กิเลสครอบหัวใจแสดงออกมาให้เห็น ๆ แทนที่จะเห็นธรรม เหมาะสมกับผู้
มาปฏิบัติธรรม กลับเห็นแต่เรื่องกิเลสแสดงตัวออกมา ๆ โดยเจ้าตัวก็ไมรู้เลยนะ มัน
เห็นอยู่อย่างนั้นจะว่าอย่างไร ธรรมที่เราชวนชวายเป็นอยู่ตลอดเวลา ในความรู้สึกของเราว่า
เราชวนชวาธรรมเราดำเนินธรรมอยู่ตลอดเวลา แทนที่จะได้เห็นผลนั้นแสดงตัวออก
มาทางมารยาทนั้น การแสดงออกทางกายทางวาจาไม่เห็น เห็นแต่เรื่องของกิเลส
แสดงออกมา

จะปฏิบัติอย่างไรให้พากันนำมาพิจารณาอีกทีในธรรมข้อนี้ เพราะนี่ไม่ใช่จะเป็นผู้หาเรื่องราวหาโทษหาโทษอะไรให้หมู่ให้เพื่อน นอกจากจะสงเคราะห์หมู่เพื่อนด้วยความเต็มอกเต็มใจจนเต็มสติกำลังความสามารถ ทุ่มลงหมดเท่านั้นไม่มีอย่างอื่น มันบกพร่องที่ตรงไหนจำเป็นต้องพูดกันให้เข้าใจ นั่นแสดงว่าสติปัญญานี้ไม่เพียงพอ อันนี้ถึงแสดงออกมาได้ ถึงโผล่ตัวออกมาได้ ถึงทำงานออกมาได้อย่างอาจอย่างหาญ อย่างไม่รู้สีกตัวเลย สำหรับผู้ที่เป็นตุ๊กตาให้มันเป็นเครื่องมือก็ดี

พยายามพิตสติปัญญาให้ดี ดูจิตอย่าไปดูที่อื่น มันแสดงความโง่งงแต่ดูแต่แสดงอาการแสดงอาการแสดงขึ้นที่นั่นแหละไม่แสดงที่ไหน ร่างกายกิริยามารยาทนี่เป็นเครื่องมือของจิต จิตนั้นมีอะไรถือเป็นเครื่องมืออีกทีหนึ่ง ถ้ากิเลสหนักก็กิเลสถือเป็นเครื่องมือแสดงออกมาทางกายทางวาจา กิเลสบางลงไปธรรมค่อยเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา กิริยาอาการก็จะเป็นอรรถเป็นธรรมนำดูน่าชม เห็นผลในการสอน อ้อ ผลเริ่มแสดงแล้ว นั่น การปฏิบัติต้องได้เล็งผลอยู่เสมอ ไม่เช่นนั้นจะไม่เห็นผลเห็นอะไรนะ

นี่ออกพรรษาแล้วก็แยกย้ายกันไป ต่างถิ่นต่างฐานต่างบ้านต่างงานของตนที่จะต้องจัดต้องทำ มันหากเป็นความจำเป็นอยู่นั้นแหละ โลกอันนี้ไม่จัดไม่ทำไม่ได้ ต้องเป็นต้องไปอยู่ยงั่นด้วยกัน จะอยู่ในทวีปใดที่ไหนก็ตามในโลกอันนี้ ต้องสร้างอยู่สร้างกิน ต้องวิ่งเต้นชวนชวาย แต่ยังไงก็ตามก็เพื่อเรา เราต้องให้เป็นเนื้อเป็นหนังของเราอยู่เสมอ อะไรผิดอะไรพลาดอย่าให้เราผิดพลาด อะไรขาดตกบกพร่องอย่าให้เราขาดตกบกพร่อง เพราะว่าเราเป็นผู้จะรับเคราะห์รับกรรมอันดีอันชั่วคือเรา อันนี้ต้องตั้งรากตั้งฐานไว้ให้ดี

ไม่มีอะไรมีคุณค่ายิ่งกว่าใจ ใจเป็นพื้นฐานแห่งความรู้ ท่านจึงเรียกว่า นิพพานเที่ยง หมายถึงจิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ แล้ว ไม่มีอะไรทำให้เอนให้เอียงนั่นแลเที่ยง เราตั้งความหวังไว้กับใจดวงนี้ได้อย่างเต็มภูมิ นอกนั้นตั้งกับมันไม่ได้ มีแต่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่จะคอยพาทำให้พังทลาย ๆ ไว้ใจได้ยังไง อมตจิต อมตธรรม จิตดวงนี้ต่างหาก แม้จะยังไม่ได้หลุดพ้นก็ตาม จิตดวงนี้ก็เป็นพื้นฐานให้เราได้ยึด ให้เราได้เกาะให้เป็นความดีสำหรับตัวเอง ให้มีความชุ่มเย็นอยู่ตลอดไป ไม่หมดหวังอันนี้ เพราะเป็นจุดแห่งความหวังได้อย่างเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์อยู่แล้ว

ให้ถืออันนี้เป็นหลัก แล้วทำอะไร ๆ ทำเพื่ออันนี้ สิ่งเหล่านั้นเราก็เห็นกันอยู่รู้กันอยู่นี้แหละ เป็นของไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงแปรปรวนอยู่รอบด้าน ทั้งใกล้ทั้งไกลทั้งในทั้งนอก ขอบเขตดินแดนมีอยู่เท่าไรมันแปรสภาพของมัน มันแสดงตัวของมันอยู่ทุกแห่งทุกหนนั่นแหละ หาความแน่นอนกับมันไม่ได้ แต่ใจนี้แนบในความจริงที่จะเป็นตัว

ของตัวได้แม้จะยังไม่สิ้น จะยังไม่เป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ก็ตาม แต่ก็เป็นตัวของตัวเอง ในการยึดจิตเป็นหลัก จิตไม่ตาย มีความหวังได้อยู่เสมอเมื่อได้รับการอบรม

ในเบื้องต้นได้กล่าวถึงเรื่องหลวงปู่มั่นท่านเกี่ยวกับพระกับเณรทั้งหลาย ได้พูดถึงว่าพวกพระพวกเณรทั้งหลายที่ไปเกี่ยวข้องกับท่านมีแต่คลังกิเลส มีแต่หอกแต่แหลมแต่ท้าวแต่ฟันแต่ไฟเผาท่าน โดยไม่รู้สึกรู้สีกตัวไม่มีเจตนาอะไรเลย แต่ก็ถือไปอย่างลูกโซนไปตลอดเวลา ทำไมจะไม่ไปเผาคนนั้นเผาคนนี่ ที่นี้องค์ท่านเองไม่มีท่านทำไมจะไม่เหลืออดเหลือทนกับพวกเรา นั่นละความละเอียดต่างกันเช่นนั้น ท่านก็พิจารณาแนะนำตักเตือนสั่งสอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มสติกำลังความสามารถเรื่อยมาจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายที่สอนไม่ได้แล้วก็อยู่ พอสอนได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ท่านก็สอน

ยิ่งเวลาจำเป็นเข้าไปเกี่ยวข้องกับท่าน ข้อธรรมข้อธรรมในข้อใดนี้ ท่านจะสอนทันทีเลย เมื่อมีปัญหาเรียนถามท่านประการใดท่านจะตอบให้อย่างถึงใจ ๆ ย่อ ๆ ไม่ต้องเอามากมาย ให้เหมาะสมทีเดียว ใส่ลงตุมเดียวสองตุมเท่านั้นพอ ๆ ท่านรู้จักหมายอันสำคัญ ๆ ในการตอบปัญหาเพื่อประโยชน์แก่ผู้เข้าไปเกี่ยวข้องปรึกษาท่านนี้ถึงวาระสุดท้ายที่จะพูดมากไม่ได้ท่านก็พูดเอาแต่สำคัญ ๆ เอาแต่เนื้อ ๆ ออกมาให้ดีไปอย่างเต็มใจภูมิใจเลย

เวลาท่านผ่านไปแล้วก็หาที่ยึดที่เกาะไม่ได้ เพราะตามธรรมดาของจิตใจสามัญคนเราก็ต้องได้ยึดรูปยึดวัตถุเป็นสำคัญ ทางหูก็ได้ยินได้ฟัง ทางตาก็ได้เห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่จะให้ซึมซาบเข้าถึงใจเพื่อเป็นกำลังของจิตใจ เวลาท่านพลัดพรากจากไปแล้วตาก็ไม่เห็น หูก็ได้ยิน ใจจะคิดแง่ธรรมแง่ธรรมจากการเห็นการได้ยินได้ฟังนั้นก็คิดไม่ได้ เพราะไม่ได้มาจากทางนั้น เพราะท่านผ่านไปแล้ว นี่ก็เป็นการเสียประการหนึ่ง แม้ธรรมจะมีอยู่แต่ไม่มีผู้ซัดซึ้งขึ้นมาก็ไม่เห็นไม่รู้ไม่สะดวกใจ

นี่เวลานี้เราอยู่ด้วยกัน มาศึกษาอบรมก็ให้คิดข้อนี้ให้มาก เราจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เคยได้ยินได้ฟัง กิเลสนั้นแหละมันมากกว่าสิ่งใด มันเคยสัมผัสสัมพันธ์เคยฝังจมอยู่ภายในจิตใจ เราไม่เห็นได้คิดมันอย่างนั้นว่าเคยได้อยู่กับมันแล้ว สนุกสนานคุ้นเคยกันแล้ว อยู่กับกิเลสไม่เป็นไรแหละ เคยเป็นมิตรเป็นสหายกันมาแล้ว เราไม่เห็นไฟเราคุ่นกับมันได้ยังไง จี้เข้าตรงไหนร้อนตรงนั้น จี้เอาจนเป็นเถาเป็นถ่านก็เป็นได้ นี่กิเลสมีหลายประเภท เอาจนเป็นเถาเป็นถ่านก็ได้ ถ้าคุ่นกับมันเมื่อไรแล้วต้องเป็นเช่นนั้น ไม่มีผลดีที่จะได้ในการคุ่นกับกิเลสนอนใจกับกิเลส นอกจากจะเป็นผู้สนิทติดกับธรรมใคร่ธรรม ประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อการชำระสะสางให้สิ่งนี้ได้ห่างไกลออกจากตัวของเราด้วยอำนาจแห่งธรรมเป็นเครื่องชะล้างหรือผลัดดันออกไป นี่ละหลักใหญ่ ขอให้ทุกท่านนำไปประพฤติปฏิบัติ

สติเป็นสำคัญมากอย่าได้ลืมนะ สตินะเป็นเครื่องตั้งตัว เป็นเครื่องรู้สึกตัว อะไรมาสัมผัสสัมพันธ์ด้วยสติก่อน ก่อนปัญญาจะออกจะก้าวเดินสติต้องเตือนก่อน เหมือนกับสัญญาณบอกภัยนั่นเอง สัมผัสทางตาทางหูทางจมูกทางลิ้นทางกายเรื่องราวอะไร สติเมื่ออยู่กับตัวแล้วจะรับทราบทันที ๆ แล้วปัญญาก็จะเริ่มขึ้น จะแพ้บ้างชนะบ้างไม่เป็นไรในขั้นเริ่มแรก ถ้าหลายครั้งหลายหนต่อไปจนชำนาญแล้ว ความแพ้ก็น้อยลงโดยลำดับ มีแต่ความชนะมากขึ้น ๆ จนกระทั่งถึงว่าแพ้ไม่ได้ ไม่มีคำว่าแพ้ มีแต่ตายด้วยกัน ถ้าไม่ชนะก็ตายด้วยกัน กับชนะเท่านั้น คำว่าแพ้ ๆ ไม่ได้ เหมือนกับว่าหมดคุณค่าเสียจริง ๆ หมดทำจริง ๆ ลิ่นทำจริง ๆ คนแพ้

จิตของเราเมื่อถึงขั้นนั้นแล้วเป็นอย่างนั้นแหละ ไม่มีใครมาบอกก็รู้อเอง ถึงขั้นเด็ด ๆ จริง ถึงขั้นสละเป็นสละตายสละได้จริง นี่เพราะอำนาจแห่งความเชื่อธรรมเห็นอย่างชัดเจน โทษก็เห็นอย่างถึงใจรู้้อย่างถึงใจ ประจักษ์อยู่กับใจ ธรรมก็รู้้อย่างถึงใจ ประจักษ์กับใจเช่นเดียวกัน แม้จะยังไม่เป็นธรรมขั้นสูงสุดวิมุตติพระนิพพาน ก็ถึงใจตามขั้นของธรรมที่จะเป็นกำลังใจให้ได้ต่อสู้กิเลสอย่างเต็มเหนี่ยว ถึงสละเป็นสละตายหาคำว่าแพ้ไม่ได้นั่นแล นี่กำลังของธรรมเมื่อได้ขั้นแล้วต้องเหนือกิเลสเป็นลำดับ จนถึงขนาดว่ากิเลสตัวใดแสดงออกมาไม่ได้ ต้องแหลกไปในทันทีทันใด เพราะสติปัญญาทันเกรียงไกรมาก ถึงขั้นเกรียงไกร

แต่เวลาล้มลุกคลุกคลานก็เพราะไม่มีกำลัง ไม่รู้วิธี โมโหก็โมโหยงั้นแหละ โมโหให้กิเลสมันเหยียบหัวเรา โมโหให้มัน มันก็เหยียบอยู่ทั้ง ๆ ที่โมโहनั่นแหละ มันไม่ได้ให้อภัยแก่ใครนี่กิเลส โห นี่เขาโมโหเขาเคียดแค้นให้เรา เราจะต้องพักเสียก่อน เบามือลงไปเพื่อเขาจะได้ตั้งเนื้อตั้งตัว..ไม่มี คำว่ากิเลสยิ่งอ่อนตัวลงไปเท่าไรมันยิ่งขยับใหญ่เลย กระหน่ำใหญ่เอาแหลกไปเลย จึงตั้งทำฮึดสู้เท่านั้น กิเลสโผนมาขนาดไหน ธรรมะต้องโผนไป การผาดโผนเพื่อความดีสำหรับเราต่อกิเลสที่เป็นตัวผาดโผนจะผิดไปที่ตรงไหน เป็นความชอบธรรม ไม่ชอบธรรมพระพุทธเจ้าไม่สอนไว้ สอนเอาให้หนักมือ ๆ เอาให้เต็มที่

ท่านสอนไว้ ฉันทะ เอ้า พอใจให้เต็มหัวใจ วิริยะ เพียรให้เต็มหัวอก จิตตะ ให้รักให้ชอบในกิจการของตน อย่ารักชอบในสิ่งใดยิ่งกว่าการงานของตน ยิ่งกว่าจิตผู้ทำงานนี้ วิมังสา ใครครวญลงตรงนี้ให้ถึงใจ ปัญญารู้ให้ถึงใจ แนะ แล้วผลจะสำเร็จไปได้ไม่มีอะไรพ้นจากนี้ ท่านว่า อธิติบาท คือพื้นเพแห่งความสำเร็จ เมื่อแปลออกแล้วนะ อยู่กับ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา นี้แล ท่านว่าพื้นเพแห่งความสำเร็จ แปลฟังให้ความหมาย

อยู่ที่นี้ให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ก็นับวันร่อยหรอลง ๆ ต่อไปนี้จะไม่เหลือผู้แข็งแรงธรรมดา เพราะถ้าเราไม่สามารถที่จะทำความรู้ความสามารถให้เกิดขึ้นกับเราแล้ว เราสอนเราก็ไม่ได้ จะไปสอนอะไรให้คนอื่นเขาได้ดิบได้ดีถูกต้องแม่นยำ ถ้าเราไม่ถูกต้องแม่นยำเสียคนเดียวก่อน เวลานี้เป็นยังไงถูกต้องแม่นยำหรือผิดอย่างแม่นยำ ส่วนมากมีแต่ผิดอย่างแม่นยำ กิเลสมันเอาอย่างแม่นยำ ๆ มันก็ผิดอย่างแม่นยำ ๆ ของกิเลส ไม่ใช่แม่นยำของธรรม เวลานี้เราอยู่ในขั้นแม่นยำในเรื่องของกิเลส सबเอาเอา सबตรงไหนตุมเลย ๆ แม่นยำทั้งนั้น ธรรมะ सबยังไม่ถูก เกลไกลผิด ๆ พลาด ๆ ล้มระเนระนาดไปเพราะอำนาจของกิเลสพินเอา ๆ

เอาให้กิเลสพังระเนระนาดไปให้เห็นซิ ดังที่เคยพูดเสมอ เมื่อถึงระยะถึงกาลที่สามารถฆ่ากิเลสแล้ว อยู่ที่ไหนก็ฆ่าตลอด นั่งอยู่ที่ฆ่า อยู่ในทางจงกรมก็ฆ่า เดินอยู่ที่ฆ่า นอนอยู่ที่ฆ่า เว้นแต่หลับ อยู่ที่ไหนฆ่า แม้แต่ขบฉันอยู่ที่ฆ่า เพราะสติปัญญาทำหน้าที่กับกิเลสอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้มาเกี่ยวข้องกับอาหารหวานคาวอะไรทั้งนั้น งานระหว่างจิตกับกิเลสเมื่อมันพันกันแล้วเป็นอย่างนั้น เรียกว่าตะลุมบอนกันตลอด นี่ละที่นี้แม่นยำละที่นี้นะ ฆ่ากิเลสอย่างแม่นยำ ๆ สุขก็สุขอย่างแม่นยำ ไม่มีสุขปลอม ๆ ละ มีแต่แม่นยำ ๆ เอาจนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้น แม่นยำเต็มที่หายห่วง

ใครจะห่วงอะไรก็ห่วงไปเถอะ ถ้าลองจิตดวงนี้ไม่ห่วงเสียอย่างเดียวเท่านั้น ก็เหมือนโลกธาตุนี้ไม่มี ก็มีจิตดวงเดียวนี้ไปเกี่ยวข้อง ไปสัมผัสสัมพันธ์ไปยึดไปถือ ทั้งที่สิ่งเหล่านั้นเขาก็เป็นของเขาอยู่ตามหลักความจริงของตน ผู้นี้มันปลอม มันคะนองมันอยู่ไม่เป็นสุข ไปเที่ยวยึดเที่ยวแบกเที่ยวหามเอากองทุกซ์มาเผาตัวเองแล้วก็บ่น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องกลมาของกิเลสพาให้เป็นทั้งนั้น ใครจะอยากเป็น ธรรมดาไม่อยากเป็น สิ่งที่เขาเป็นให้เกลไกลไปเช่นนั้น ให้ลูบคลำกำด่ากำขาวไปนั้นมันมี ก็จำเป็นต้องได้เป็นไปตามอำนาจของมัน

แต่เมื่อถึงขั้นถึงภูมิที่ควรจะปราบมันแล้ว ไม่มีกิเลสตัวใดจะกล้าหาญยิ่งกว่าธรรมแหละ อย่างที่ท่านว่ามหาสติมหาปัญญา นั้นละขั้นที่เกรียงไกรที่สุด ขั้นที่เป็นอัตโนมัตติ ไม่ได้สงสัยละว่ามหาสติมหาปัญญาในครั้งพุทธกาลเป็นยังไง ก็ท่านสอนไว้ที่ไหน สอนไว้ที่ใจนี้ เมื่อใจเป็นมหาสติมหาปัญญาขึ้นมาแล้วจะไปถามที่ไหนอีกถ้าไม่ใช่บ้า พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนคนให้เป็นบ้า สอนลงที่สังขาร สัจธรรมมีอยู่ที่ไหน นี่ทุกซ์ก็มีอยู่ที่นี้ สมุทัยก็มีอยู่ที่นี้ สติปัญญาเป็นต้น จนกระทั่งถึงมหาสติมหาปัญญาก็อยู่ที่นี้ แล้วทำไมจะไม่ทราบเรื่องนิโรธที่ดับทุกซ์ไปอย่างไม่มีอะไรเหลือเลย เพราะอำนาจของสติปัญญาทำงานได้ผลอย่างเต็มที่แล้ว แล้วอะไรที่นี้จากสังขารทั้งสี่นี่คืออะไร นั้นละคือความบริสุทธิ์ ถ้าใคร ไปถามให้เสียเวล่ำเวลาทำไม

นี่แหละ สนุทธิโก ชั้นเอกลงจุดนี้ อันนั้นก็รู้อันนี้ก็รู้ จิตเป็นสมาธิก็รู้ จิตเป็นสมาธิชั้นใดภูมิใด หยาบละเอียดขนาดไหนก็รู้ จนกระทั่งถึงจิตก้าวออกสู่ปัญญาชั้นใดขนาดใดก็รู้ ๆ จนกระทั่งถึงมหาสติมหาปัญญาก็รู้โดยลำดับลำดับตา จนกระทั่งถึงกิเลสพังทลายไม่มีอะไรเหลือแล้ว ไม่ต้องบอกว่ามหาสติมหาปัญญานี้ให้พักกำลังเสีย ไม่ต้องบอก แล้วทุกขสมุทัยให้มาอีกเพื่อจะได้ต่อสู้กันอีกก็ไม่ต้องบอก มันพอเหมาะพอดีกับความจริงทุกสิ่งทุกอย่าง ธรรมชาติที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ ที่แสดงตัวเต็มที่อยู่ภายในใจมันก็เป็น สนุทธิโก ชัดเจน ๆ ไปโดยลำดับอย่างที่ว่า จนกระทั่งถึงวาระสุดท้าย สนุทธิโก นี่แหละที่ว่า สนุทธิโก สุดยอด อันนี้เราจะพูดออกมาอย่างแบบโลก ๆ พูดไม่ได้

ดังที่พูดถึงว่าพระอรหันต์ยังหลับอยู่แล้วนั้นไม่ใช่พระอรหันต์ ถ้าหากเราพูดภาษาโลกเรา มันหลับตาพูดกับคนล้มตาพูดด้วยสติปัญญา ถ้าได้สัมผัสสัมพันธ์กับธรรมทั้งหลายบ้างจะพูดคำนี้ไม่ลง แน่ะ นี่คือไม่ได้สัมผัสสัมพันธ์อะไรกับธรรมเหล่านี้เลย มีแต่เอาลมปากมาจากตำรับตำราแล้วก็มาโถมมาอวดมาขู่ ทำคนอื่นให้เสียหาย เป็นปากสกปรก พ่นไปที่ไหนเหม็นคลุ้งไปหมด แล้วทำลายคนอื่นได้อย่างมากมายเท่านั้นไม่เห็นมีอะไร เอาซิ ปฏิบัติลงไปให้ สนุทธิโก นี้ประจักษ์แจ้งซิ พระอรหันต์นอนอย่างไรไม่นอนอย่างไรถามใคร ไม่รู้แจ้งในธาตุในชั้นนี้จะไปรู้ความบริสุทธิ์ความจริงเต็มส่วนนั้นได้อย่างไร ชั้นนี้ก็ต้องรู้แจ้งชัดในชั้นนี้ อะไรจะวิเศษ อะไรจะแหลมคมยิ่งกว่าสติปัญญา ยิ่งกว่าธรรมชาติของผู้บริสุทธิ์นั้น ทำไมจะไม่ทราบเรื่องธาตุเรื่องชั้นนี้พักผ่อนหย่อนตัว ทำไมจะไม่ทราบเรื่องจิตที่บริสุทธิ์ที่เรียกว่า สนุทธิโก เต็มภูมินั้นได้ละ

อันนี้สด ๆ ร้อน ๆ ทั้งนั้นนะ ไม่ได้ไปอยู่กับพระพุทธเจ้าครั้งพุทธกาล นั้นเป็นของท่าน นี่เป็นของเรา ธรรมเป็นของจริง จริงอยู่กับทุกสังขารจริงอยู่กับทุก ๆ สังขาร ธรรม เราก็เป็นผู้ทรงสังขารไว้เวลานี้ เป็นแต่เพียงว่าสังขารฝ่ายไหนยิ่งหย่อนกว่ากันเท่านั้น ฝ่ายทุกขฝ่ายสมุทัยเมื่อยังหนักมากอยู่ ฝ่ายมรรคฝ่ายนิโรธก็ต้องด้อย แต่ผลผลิตขึ้นมาให้เต็มภูมิในวงสังขารนี้แล เอาให้เต็มภูมิแล้วจะารู้แจ้งเห็นจริงในสังขารทั้งหลายที่ปรากฏขึ้นกับเราอย่างเด่นชัด แล้วก็หายสงสัยที่ว่าครั้งพุทธกาลเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าเป็นองค์ชนิดใด เป็นองค์อย่างไร ลักษณะท่านเป็นอย่างไร เมื่อไม่สงสัยธรรมชาติที่เป็น สนุทธิโก เต็มส่วน คือหมายความว่าผู้บริสุทธิ์เต็มส่วนนี้แล้วก็ไม่สงสัยพระพุทธเจ้า สงสัยท่านทำไม

ธรรมแท้คืออะไร ธรรมแท้คือธรรมชาตินี้ ก็เท่านั้น ธรรมกับจิตเป็นอันเดียวกัน นี่แหละธรรมแท้ กิริยาอาการที่แสดงออกนั้นเป็นกิริยาของธรรม เมื่อเข้าถึง สนุทธิโก เต็มภูมิแล้วก็เจอธรรมแท้ ทรงธรรมแท้ไว้อย่างเต็มหัวใจ สังโฆคือใคร คือผู้ทรงอันนี้ไว้ ทรงธรรมชาติคือธรรมแท้ไว้ในใจที่บริสุทธิ์นั้น แน่ะ แล้วอยู่ที่ไหนถามใครให้เสียเวล่ำ

เวลาทำไม เพราะธรรมเป็นของจริงเสมอกันหมด พระพุทธเจ้าไม่ได้แบ่งสัดส่วนว่า คนครั้งนั้นครั้งนี้ ธรรมก็สัจธรรมครั้งนั้นเป็นยังงั้น สัจธรรมครั้งนี้เป็นอย่างนี้ มรรคผล นิพพานครั้งนั้นเป็นอย่างนั้นครั้งนี้เป็นอย่างนี้ ทุกข์ครั้งนั้นกับครั้งนี้ต่างกัน สมุทัยครั้งนั้นครั้งนี้ก็ต่างกัน มรรคกับนิโรธครั้งนั้นครั้งนี้ต่างกัน เพราะฉะนั้นนิพพานจึงต่างกัน หรือความบริสุทธิ์จึงต่างกัน ท่านไม่ได้แสดงเอาไว้

เหมือนกันหมด สัจธรรมเต็มตัว สัจธรรมเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์เหมือนกัน ไม่ว่า ทุกข์ก็ทุกข์เต็มตัว เป็นของจริงเต็มตัว สมุทัยเป็นของจริงเต็มตัว มรรคเป็นของจริงเต็มตัว นิโรธเป็นของจริงเต็มตัว ความบริสุทธิ์เป็นของจริงเต็มตัวในหัวใจของผู้รู้สัจธรรมทั้งหลายได้แก่ผู้ปฏิบัตินั้นแล ให้ฟังให้ถึงใจ

อย่าไปคิดให้เสียเวล่ำเวลา ศาสดาองค์เอกสอนลงที่นี่ กิเลสตัวเอก ๆ มันก็สอนของมันแทรกลงในนั้น ให้จำให้ดีหนาระวังให้ดีหนา มันแทรกซ้อนลงไปอยู่โดยลำดับลำดาเราไม่รู้ เวลานี้มีแต่กิเลสทำงาน ในทางจกรมมันก็เหยียบหัวเราอยู่นั้นแหละ นั่งภาวนามันก็เหยียบหัวให้สัปหงกงก้งอยู่นั้นแหละ ที่ไหนมีแต่กิเลสเหยียบหัวพระ ๆ เราสลัดสังเวชจะตายไป ธรรมไม่ได้เหยียบหัวกิเลสบ้างเลย มันไม่ทุเรศบ้างเหรอนักปฏิบัตินะ

แன்றูสึกเหน้อย ๆ แล้ว เอาละ เทศน์เท่านี้แหละ

พูดท้ายเทศน์

ไม่รู้เป็นไงมันขัดจริง ๆ นะสำหรับหัวใจผม จะเป็นใจเทวทัตอะไรก็แล้วแต่ใครจะว่า ถ้าเรื่องการซื้อการขายมันขวางจริง ๆ นี่นะ เพราะได้เชื่อพระพุทธเจ้าอย่างหัวใจขาดสะบั้นไปตามเลยนะ ไม่มีอะไรเสียตายเลยว่าพระพุทธเจ้าเป็น มหาการุณิก นาโถหิตาย สพฺพปาณิน นี้ที่มันยึดหลักนี้เป็นจิตเป็นใจจริง ๆ เป็นตายก็ยอมเลยเชียว พระจิตของท่านอ่อนน้อมกับสัตว์โลกทั้งสามแดนโลกธาตุนี้ เคยเห็นไม่เคยเห็นไม่สำคัญ สำคัญแต่ว่าสัตว์โลกกับอันนี้ซึ่มไปหมดเลย ท่านจะไปทำด้วยการซื้อการขายได้ลงคอได้ยังไง นี่ท่านทำไม่ลง มีแต่ยื่นให้ ๆ ด้วยความเมตตาสงสาร จะไปเอาอะไรตอบแทนเขา มา เอาของเขามาให้เขาเสียไปทำไม ก็เราจะให้เขาด้วยความเมตตา เอาของเขาให้เสียของเขามาทำไม มันก็ขาดความสมดุลซึ่งมีอยู่ในตัวของเขา และขาดความสมดุลที่มีเมตตาธรรมอยู่ในใจของเราไป ผมเชื่อแน่ว่าพระพุทธเจ้าไม่ทรงซื้อทรงขายอะไรทั้งนั้น

ศาสนาทำไมจึงกลายเป็นตลาดร้านค้าไปได้ นี่เราจึงให้เป็นไปไม่ได้ผมนะ ให้ด้วยความเมตตาสงสาร ให้โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนเราพอใจ มันพอใจเต็มใจอยู่ในหัวใจเจ้าของ ภูมิใจ ไม่มีอะไรกินก็ให้เห็นดูซิ ว่าเราสงเคราะห์โลกจนกระทั่งเราไม่มี

อะไรกิน ตายเพราะความมอดอยากให้มันเห็นนะ ว่างั้นเลย มันไม่เคยสะทกสะท้านกับการหมดการยังอะไร เชื้ออย่างนั้นจริง ๆ

การซื้อการขายเป็นเรื่องของโลก แล้วกิเลสมันเข้าไปแฝงธรรมแฝงศาสนา เข้าไปเป็นเจ้าของตัวการอยู่ในวัดในวา ใครรู้ได้เมื่อไรว่าการซื้อการขายนั้นเป็นเรื่องของกิเลส เป็นเรื่องของโลกล้วน ๆ ที่นี้เราเป็นพระเป็นนักบวชอยู่ในวัดในวาอีกด้วยซ้ำแล้วไปทำ ยั้งนั้น จะไม่ว่าตั้งกองสังฆกิเลสได้ยังไง หาอะไร ได้มาเพื่ออะไร เอ้า ว่าชิ อยู่ไปวัน หนึ่ง ๆ กินไปเท่านั้นพอแล้วนักบวช มีเท่าไรเอาออกเพื่อโลกชิ บวชมาก็เพื่อทางพระ พุทธเจ้า เป็นยังไงทางพระพุทธเจ้าช่วยโลก ช่วยตัวเองให้ได้แล้วก็ช่วยโลก แน่ะก็มีเท่า นั้น ไม่ใช่จะไปกอบโกยเอากับโลกเขา

นี่มีเท่าไรหมดละผม ใครจะว่าบ้าก็ตาม มันพอใจเป็นบ้าแบบนี้จะไม่ทราบเป็น ยังไง มีเท่าไรเป็นหมดเลยนี้เก็บไว้ไม่ได้ เพราะอำนาจแห่งความเมตตาสงสารมีกำลัง มากเกินกว่าที่จะมาสนใจเก็บไว้ ไว้ก็ไว้สำหรับหมู่เพื่อนเพื่อความจำเป็น กันหน้ากัน หลังของหมู่ของเพื่อนเอาไว้ยั้งนั้น เมื่อจำเป็นก็เอาได้ ผมไม่ได้มาหึงมาหวงแม้สตางค์ หนึ่งนะว่าเป็นของผม เมื่อหมู่เพื่อนก็ยังพอเป็นไปอยู่ เพราะเราก็ดูแลอยู่ตลอดเวลา ความจำเป็นอะไรเราก็ดูทุกสิ่งทุกอย่างอยู่แล้ว

ที่ไหนที่มันจำเป็นเราก็คช่วยเท่านั้นเอง ผมจึงไม่ได้มาปรึกษาหมู่เพื่อนก็เพราะ เหตุนี้เอง อะไร ๆ ที่ตกมาในวัดในวาผมไม่ถือเป็นของผมนี้ ถือเป็นของทั้งวัด ใครไม่มี มาเอาไม่ต้องมาขอกัน ขอกันทำไมเราเป็นนักบวชด้วยกัน มาอาศัยซึ่งกันและกัน ยังจะ ต้องมาร้องมาขอนั้นเป็นของท่าน นี่เป็นของเราอะไรกันอีกนี่ แน่ะก็พูดให้มันเต็มบาท เต็มบาทก็พูดอย่างนั้น มีอะไรก็เอากันไปชิ ก็จะได้ไปใช้ไปสอยไปขบไปฉับไปอะไร ไม่ เห็นมีอะไร

เรื่องของพระก็มีเท่านั้น จะมาหึงมาหวงไว้เพื่ออะไร การหึงหวงไม่ใช่เรื่องของ พระ เป็นเรื่องของกิเลส พระจะมาชำระกิเลสจะไปทำอะไรอย่างนั้น นี่หมดเท่าไรก็หมด จึงได้ว่างั้นแหละ ช่วยอยู่ตลอดจนกระทั่งวันตายนั้นแหละ มันเป็นอยู่ในจิตอย่างนี้อยู่ แล้ว จะไปทำอย่างอื่นไม่ได้ ต้องทำแบบที่เคยทำนี้ ที่ตะเกียกตะกายเรื่องโรงพยาบาลก็ เหมือนกัน ไม่ได้คิดว่าจะถึง ๑๒-๑๓ ล้านก็ยังเป็นไปได้นี้ละ ก็เพราะความสงสาร คิด ไปหมดทุกแง่ทุกมุม พอที่จะให้เขาอาศัยได้ตรงไหนก็เอา สร้างลงไป เงินก็ไม่มีเรื่องมี นะ แต่ก็เดชะนะค่อยเป็นค่อยไป อย่างที่เป็นมานี้จะมีอะไร เราไม่เคยมีเงินก้อนเงินสัง สม มีแต่เงินช่วยโลกเท่านั้น

เมื่อพระเณรเราพอเป็นไปแล้วก็ช่วยโลกหมด ถ้าพระเณรมีความจำเป็นอะไรก็ เอาผมไม่ได้ว่านะ ผมเปิดโอกาสตลอดเวลา นี้ จำเป็นเราก็คือเช่นกับโลกเขาจำเป็น

ทำไมจะไม่ถือเรื่องพระเรื่องเณรของเราจำเป็นเหมือนโลกเขาอะ เราถืออยู่แล้วอันนี้ ถ้าเมื่อพอเป็นไปอยู่แล้วที่ไหนจำเป็นก็เอาสิ ได้ช่วยไป มากอบโกยเงินไปอะไร ของเหล่านี้เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้น ไม่หวังจะเป็นเนื้อเป็นหนังกับมันแหละ เอามันมาอาศัยพอให้เป็นเนื้อเป็นหนังขึ้นภายในการบำเพ็ญของตนเท่านั้น จะไปหึงไปหวงไปเห็นเป็นสาระแก่นสารอะไร ถ้าเห็นอะไรเป็นสาระแก่นสารเกิดความรักชอบติดพันกันเข้าไป ก็นั่นแหละมันเป็นไฟเข้ามาเผาเจ้าของ

นี่ซึ่งถึงเรื่องพระเมตตาของพระพุทธเจ้าที่จริง ๆ นะ ไม่เห็นองค์ศาสดาก็ตาม แต่มันซึ่งอยู่ในหัวใจนี้จะว่าไง อ่านข้อธรรมข้อธรรมอ่านอะไร ๆ ลงไปนี่มันซึ่ง ซึ่งไปหมดเลย อ่านตรงไหนเหมือนองค์ศาสดาแสดง ๆ เลยนะ มันสด ๆ ร้อน ๆ อย่างนั้นนะ ทุกข์ อริยสัจจ์ นี่ก็เหมือนองค์ศาสดาแสดงเองเลย เราอ่าน ทุกข์ อริยสัจจ์ เรานะ เป็นผู้อ่านก็ดีนะ ฟังเหมือนองค์ศาสดาบอกขึ้นมาในการรับทราบ ๆ จากการอ่าน ไม่ได้อยู่ที่ไหนองค์ศาสดา อยู่ที่ธรรม ที่ว่าธรรมวินัยนั้นแลจะเป็นองค์ศาสดาแทนเธอทั้งหลายเมื่อเราผ่านไปแล้ว แหม ซึ่งเอาจริง ๆ

อย่าปล่อยอย่างวาง เกาะให้ติดกับศาสดาองค์นี้นะ คือหลักธรรมวินัยนี้นะ ยังไงก็ต้องไปได้ถ้าเกาะอันนี้ อย่าเถลไถลก็แล้วกัน แต่ธรรมท่านแสดงไว้กลาง ๆ การปฏิบัติแยกแยะหรือการแนะนำสั่งสอนแยกแยะนี้ ต้องอาศัยครูอาจารย์อีกทีหนึ่ง เฉพาะอย่างยิ่งก็คือครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติที่ผ่านมาแล้วทั้งเหตุทั้งผล นั้นแหละเหมาะที่สุดแม่นยำที่สุด เช่นเดียวกับหมอที่เรียนจบมาแล้วนะ ถูกต้องแม่นยำ เพราะท่านผ่านมาแล้ว เราพูดอะไรขึ้นมาก็เหมือนนักเรียนถามครู เด็กทะเลาะกันด้วยเรื่องบวกลบคูณหารหรือเรื่องอะไรนี้ ครูนั่งฟังก็รู้แล้วว่าใครผิดใครถูก แน่ ผู้ที่ผ่านทางด้านปฏิบัติมาอย่างโชกโชนแล้วทำไมไม่รู้ เหตุก็ผ่านมาเต็มหัวใจ ผลก็รู้เต็มหัวใจ ทำไมจะไม่รู้วิธีแก้ไข ไม่รู้วิธีผิดถูกในเวลาห่มเพื่อนแสดงออกมา ต้องรู้ นอกจากจะพูดหรือไม่พูดเท่านั้น ความจริงเต็มหัวใจไม่รู้ได้หรือ

อันนี้สำคัญอยู่มาก การเสาะแสวงหาครุหาอาจารย์ที่เป็นที่แน่ใจนี้เป็นสำคัญอยู่มาก คือรวดเร็วกว่ากันอยู่มากนะ คิดดูตั้งแต่สมัยผมอยู่กับหลวงปู่มั่นก็เหมือนกัน ปัญหาบางอย่างคือมันไกลถ้าจะมา ก็พิจารณาเจ้าของเอาเองแต่มันช้า ได้แต่ช้า บางอย่างมันขวางเลยเถียว บึงถึงท่านเลย พอกราบเรียนท่านจบลงเท่านั้นละ ท่านใส่ผางเดี่ยวเท่านั้นฟังเลย นี่ คนหนึ่งรู้แล้วคนหนึ่งไม่รู้มันผิดกันยังงั้นนะ แล้วก็รวดเร็ว บางที ๓-๔ วัน ถ้าอยู่ใกล้ ๆ บ้างก็ประมาณสัก ๑๓-๑๔ กิโลเมตร บางที ๓-๔ วันผมกลับไปอีกแล้วนะ คือถ้าไปถึงท่านแล้วมันขาดสะบั้นมาเลย ถ้าแก่เองนี่บางทีทั้งวันทั้งคืนก็ไม่ได้เรื่อง เพราะทางไม่เคยเดินสิ่งไม่เคยปรากฏ แต่มันปรากฏขึ้นมาทำยังไง

เนื่องจากเราพินิจพิจารณาของเราอยู่ มันก็ต้องเป็นขึ้นมาจนได้ ทั้งสมุทัยทั้งมรรคนั้นแหละมันขึ้นมา แต่บางทีมรรคไม่ทันมัน สมุทัยมันมีอำนาจแผดเผาฤทธิ์ละซีต้องอาศัยครูบาอาจารย์ช่วยปราบให้ ว่าอะไรอย่างที่ผมเคยพูดนั่นแหละที่ว่า ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแหละคือตัวภพ ถ้าลองไปหาท่านหลวงปู่มั่นดูซิ ผางเดี่ยวเท่านั้น มันพังไปตั้งแต่นั้นแล้วนะ นี่มาพิจารณาเจ้าของ มันไม่รู้ว่าอะไรเป็นจุดเป็นต่อม ก็ผู้ที่รู้ผู้เด่นดวงอยู่ ผู้ใส ๆ ผู้ที่ว่าอัครรยนั้นแหละคือจุดมัน แน่ะ เวลาผ่านไปแล้วถึงรู้ ถ้าลองไปกราบเรียนท่านอย่างนั้นท่านก็ใสผางเดี่ยว นั่นมันคืออะไร นั่น ๆ ท่านใสเพียงเดี่ยวเท่านั้นแหละพังเลย เราอาจจะรู้ตั้งแต่นั้นเลยนะ เพราะจิตมันเกรียงไกรมาตั้งแต่โน้นอยู่แล้วนี่ หากได้รับคำท่านประโยคหนึ่งเท่านั้นพอเลย

ไอนี้ยังงี้ จุดมันคืออะไร มันยังว่ายังไม่เห็นอีก ถูกกิเลสหลอกต้มไปโน่นตะครุบเงาอยู่นอกโน่น จนกระทั่งมันไปไหนก็ไปหมดไปสิ้น ไปเสียจนจำเจไม่มีที่ไป แล้วมันถึงได้ถอยเข้ามาหาจุดนี้ จุดนี้ถึงได้พังลงไป โอ้โฮ ทันทินะ มีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหนคืออันนี้เอง ก็เดี๋ยวนี้มันไม่มีแล้วนี่ ถูกพังไปแล้ว มันเห็นแล้วนี่ พออันนี้พังไปอะไรที่เป็นของประเสริฐมันก็รู้อีกจะว่าไง ทำไมจะไม่เห็นโทษอย่างถึงใจ โอ้โฮ ๆ นี่เองจุดต่อมผู้รู้คือต่อมของอวิชาอันนี้เอง แต่ก่อนไม่รู้ ถ้าลองท่านตอบให้ทีเดี่ยวเท่านั้น ผางเลยละนะ จะถามใครก็ได้เรื่อง ใครฝันก็แก้เอาเองซิบางองค์นะ เราก้ เฮ้ย ถามทำไมวะ เอมันอยู่นี่แหละวะ มีนะบางองค์เวลาไปถามเล่าเรื่องแล้วจะทำยังไง ให้ช่วยแก้ไข ใครฝันก็แก้เอาซิ ให้คนอื่นแก้แก้ยังงี้ เจ้าของฝันก็แก้เอาซิ มันไม่ได้เรื่อง

เอาละ เลิกกัน พุดไป ๆ ก็เพิ่มความเหนื่อยขึ้นมาเรื่อย ๆ